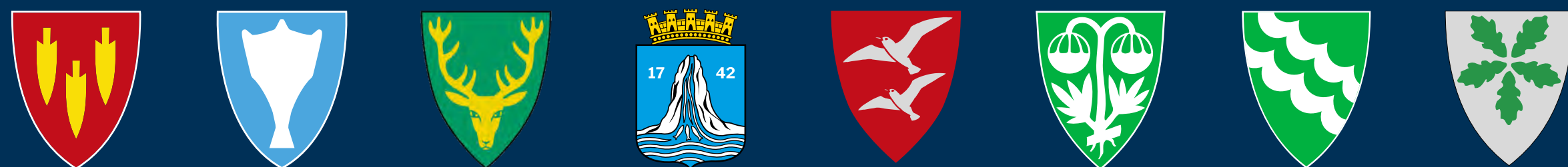

NORDMØRSSTRATEGIEN

Et bærekraftig og attraktivt Nordmøre

Vedtatt i Representantskapsmøtet 16. februar 2024.

NORDMØRE IPR

VI LØFTER NORDMØRE - SAMMEN!

- Vi styrker felles gjennomslagskraft ved faglig og politisk samarbeid
- Vi tar tak i det vi selv kan gjøre noe med, med tillit til hverandre
- Vi skal framsnakke de som lykkes og heie på de som tør
- Vi tenker omdømme i alt vi gjør

Nordmørsløftet for bolyst og bostedsattraktivitet

- A** Vi skaper og utvikler gode nærmiljø og tettsteder i alle kommuner
- B** Vi skal ha et sterkt regionsenter i en samskapende region
- C** Vi ser på, og verner om, kultur og natur som verdifulle for trivsel og mangfold
- D** Vi utvikler gode tjenester der innovasjon er vår vei

Nordmørsløftet for næringsattraktivitet

- E** Næringsliv og kommuner er samsnakket og koordinert
- F** Økt kompetanse til arbeidsmarkedets behov
- G** Vi bygger regionen sammen

KSU

NORDMØRE

Nordmøre Interkommunalt politisk råd (IPR) er det interkommunale politiske samarbeidet mellom Aure, Averøy, Gjemnes, Kristiansund, Smøla, Sunndal, Surnadal og Tingvoll med til sammen rundt 55.000 innbyggere. Samarbeidet ble etablert helt tilbake i 1990.

Nordmøre IPR har som formål å «gjennom samhandling bidra til positiv utvikling på Nordmøre og i medlemskommunene. Rådet skal være en aktiv pådriver og arbeide strategisk med samfunnsutvikling i regionen». Representantskapet består av ordførerne i medlemskommunene og er rådets øverste organ.

Les mer www.nipr.no.

Kort om Nordmøre

Havbruk er en av de største næringene og er representert i alle kommunene, alt fra mærer i sjøen, Europas største fórfabrikk Skretting i Averøy, mangfold av leverandører og teknologiutvikling, til forskningsstasjon for bærekraftig akvakultur Nofima i Sunndal. Nordmøre er en viktig del av den sentrale havbruksregionen med Hitra og Frøya. GC Rieber Vivo Mega i Kristiansund produserer høykvalitets omega3-oljer for et verdensmarked.

Kristiansundsregionen er Midt-Norges «oljeby» med hovedforsyningsbasen Vestbase og helikopterterminalen for Norskehavet, flere oljeselskap og engineeringsselskap, bred leverandør- og serviceindustri, godstransport og mange tilrettelagte industriområder i hele regionen. Equinor har gassilandføring fra Heidrun med metanolfabrikk i Aure.

Treindustrien er av stor og økende betydning på Nordmøre. Landbruk er viktig næring i alle kommunene, med stor

bredde av ulike små og mellomstore matprodusenter som Tingvolløst som produserer verdens beste ost Kraftkar.

Industrien preges av lokomotivene Hydro Sunndal som Europas største og mest moderne aluminiumsfabrikk, og plastrørprodusenten Pipelife Norge i Surnadal som er Norges største produsent av rørsystem i plast. Nordmøre kjennetegnes av et mangfold av små og mellomstore bedrifter innen en stor bredde av næringer. Reiseliv og opplevelsesnæringene har tilbud i verdensklasse og er av stadig større betydning.

Kulturtilbudet er profesjonelt og mangfoldig, her er noe for enhver smak og interesse. Av de største kulturinstitutionene er musikkspillet Lady Arbutnott i Sunndal, Operaen og ballettsenteret i Kristiansund, uteteateret Fru Guri på Smøla og Vårsøghelga i Surnadal. Det yrer og kryr av fritids- og sportsanlegg over hele Nordmøre, til glede for liten og for stor.

Formålet med Nordmørsstrategien

Nordmørsstrategien skal være en overordnet strategi for samarbeidet mellom nordmørskommunene gjennom Nordmøre IPR. Strategien bygger på Telemarksforskning sin analyse av regionens attraktivitet for bosetting og næringsutvikling. Ved å arbeide med de drivkreftene som kommunene selv kan påvirke, kan kommunene øke attraktiviteten og skape positiv samfunnsutvikling på Nordmøre.

Hensikten med strategien er å peke ut de viktigste områdene som kommunene på Nordmøre skal samarbeide om. Strategien skal være samlende, stå seg over lengre tid, og brukes av kommuner, andre offentlige samarbeidspartnere samt nærings- og kulturliv. Nordmørsstrategien skal inngå i kommunenes planverk.

Vårt hovedmål er et bærekraftig og attraktivt Nordmøre.

NORDMØRE

elva sjøen
lokalsamfunnet opplevelsene
kulingen ~~tell~~ på fellesskapet
naturen fjellet familien
været hverandre
kulturen livet
fotballen
folket

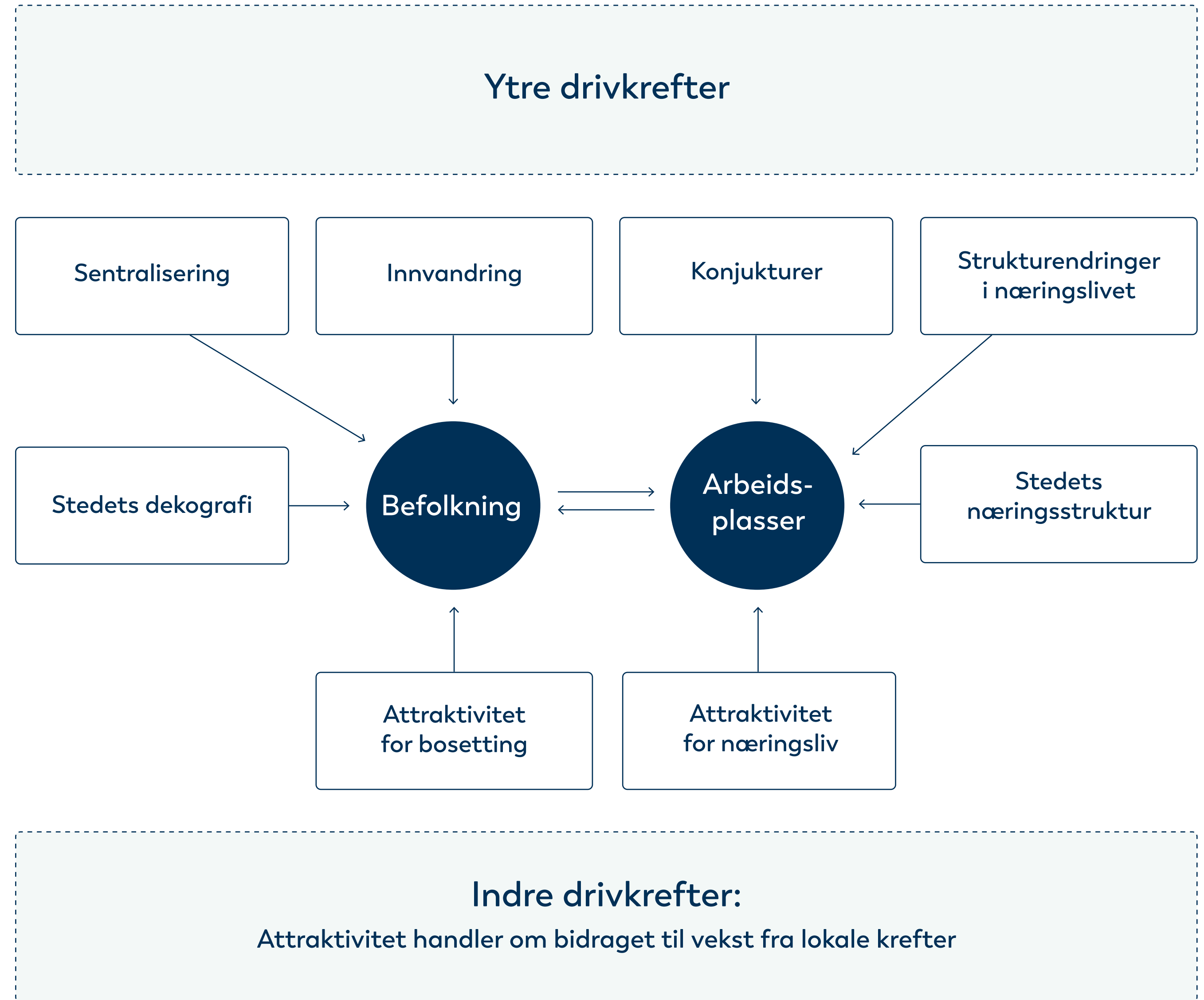
Med attraktivitet mener vi

Attraktivitetsmodellen analyser hvorfor steder vokser, og det skilles mellom påvirkning av YTRE og INDRE drivkrefter (Telemarksforskning).

Ytre drivkrefter handler om strukturelle forhold, som er krefter vi ikke kan gjøre noe med eller ikke kan påvirke på kort sikt (næringsstruktur, demografi med mer). Dette gir grunnlag for å analysere stedets **forventede nettoflytting**. Indre drivkrefter er de stedlige egenskapene som vi lokalt kan påvirke. Attraktivitet er da summen av de lokale egenskapene som påvirker flyttestrømmen til et sted.

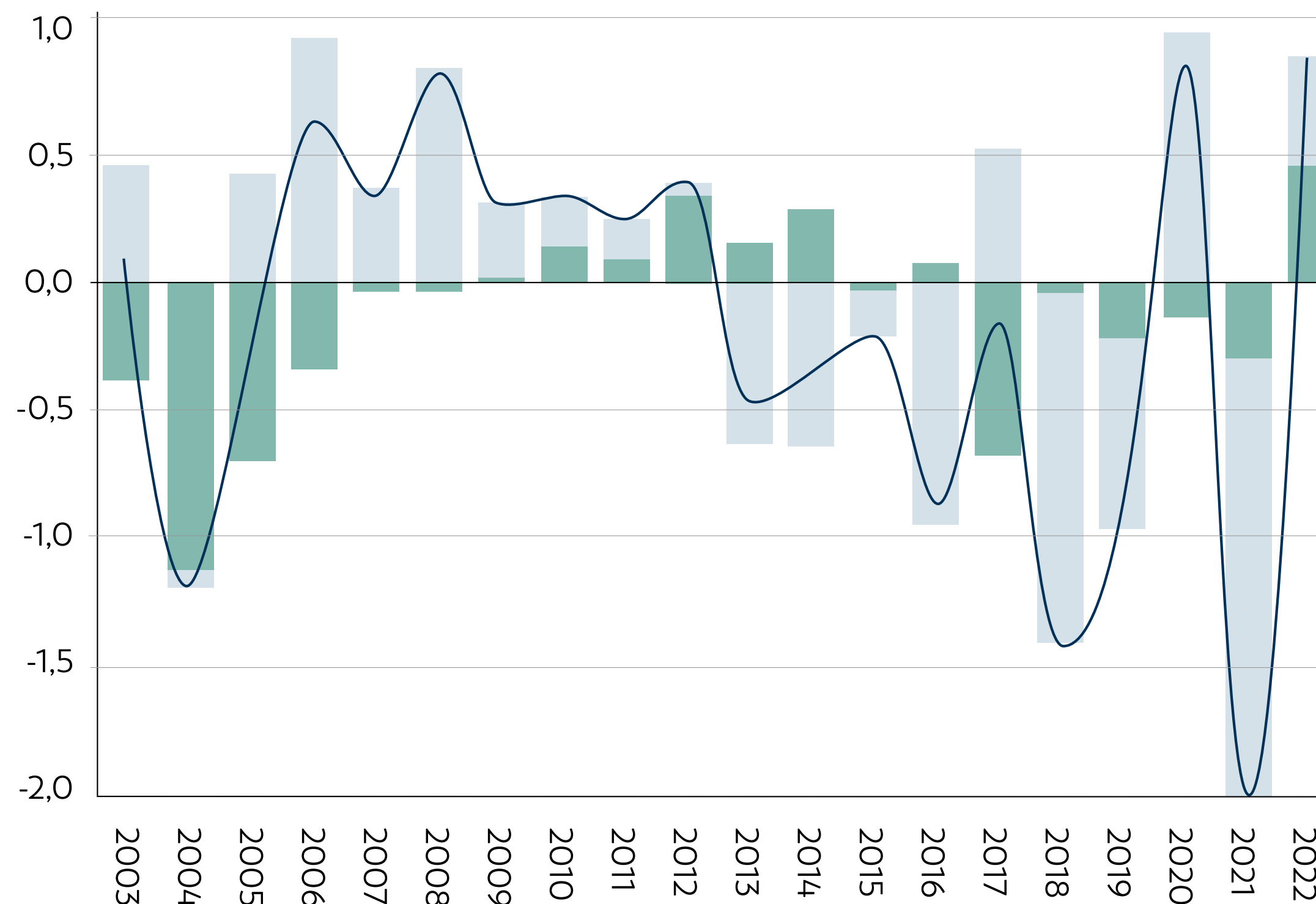
Nordmøre har positiv **bostedsattraktivitet** hvis det er høyere netto innflytting enn forventet, som er summen av innenlands inn- og utflytting samt inn- og utvandring. Positiv **næringsattraktivitet** betyr at Nordmøre i en periode får et høyere antall arbeidsplasser enn hva som forventes ut fra de ytre drivkreftene.

Nordmøre har positiv **bostedsattraktivitet** hvis det er høyere nettoflytting enn forventet, som omfatter både innenlands inn- og utflytting samt inn- og utvandring. Positiv **næringsattraktivitet** betyr at Nordmøre har et høyere antall arbeidsplasser enn forventet ut fra hva de strukturelle forholdene skulle tilsi.

De ulike drivkreftene kan dekomponeres slik at attraktivitet kan analyseres og måles med hensyn til bosetting og vekst i næringslivet. Besøksattraktivitet er ikke så lett å måle. Gjennom analysene kan det måles over tid hvorvidt et sted vokser mer eller mindre i forhold til de strukturelle (forventede) betingelsene som stedet har. Det gir verdifull informasjon om hvorvidt den lokale eller regionale innsatsen og utviklingen kan ha vært vekstfremmende.

- Samlet attraktivitet
- Bostedsattraktivitet
- Næringsattraktivitet

Samlet attraktivitet for Nordmøre i perioden 2003 til 2022. RegionalAnalyse Figur 3.4.4

Med bærekraft mener vi

Bærekraftsmålene skal gjøre noe med årsakene til fattigdom, ulikhet og klimaendringer. De reflekteres i de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold.

Det er sammenhengen mellom disse tre dimensjonene som avgjør om noe er bærekraftig. Klimagassutslipp forsterker drivhuseffekten og fører til klimaendringer, som sammen med den menneskelige belastningen fører til en miljøkrise ved tap av naturmangfoldet. Innen økonomi er målene grønn økonomisk vekst og mindre ulikhet. Sosiale forhold handler om å bekjempe fattigdom og sikre at alle mennesker får et godt og rettferdig liv.

Denne gjensidige avhengigheten mellom bærekraftsmålene gjør at oppfyllelsen av målene på et område er avhengig av oppfyllelsen av målene på andre områder. Det er derfor nødvendig å systematisk kartlegge sammenhengene mellom bærekraftsmålene, for å unngå målkonflikter og ivareta en økosystembasert tilnærming. Dette betyr å se på hvordan oppnåelsen av et mål kan påvirke andre mål. Det anslås at 2/3 av bærekraftsmålene kan og må løses lokalt og regionalt.

Nordmøre er i front nasjonalt på samarbeid innen samfunnsplanlegging. Samarbeidet utvikles videre innenfor bærekraft, spesielt innen tema klima, arealplanlegging og naturmangfold.

Figur 1 FNs bærekraftsmål

MÅL

Flere innbyggere enn forventet gjennom flere innflyttere og færre utflyttere.

Høyere andel innbyggere og kvinner i alderen 20-45 år.

NORDMØRSLØFTET FOR BOLYST OG BOSTEDSATTRAKTIVITET

Utfordringsbilde

Nordmøre hadde befolkningsvekst i perioden 2007-2016, for så å ha en befolkningsnedgang i perioden 2016-2021. Nedgangen skyldes svakere arbeidsplassvekst i regionen enn i resten av landet og et vedvarende fødselsunderskudd. Fra 2021 har det vært økning i befolkningen som følge av flyktninger fra Ukraina.

Frem mot 2050 forventes at det blir nedgang i folketallet Nordmøre, hovedsakelig som følge av høyere utflytting enn innflytting. Den store gruppen utflyttere er personer i 20-årene som flytter hovedsakelig til Trondheim eller Oslo for å studere. Den forventede nedgangen i folketallet kommer

også av at kommunene har en alderssammensetning i befolkningen med flere eldre og færre yngre enn landssnittet. Det er også færre kvinner i aldersgruppen 20-45 år som gjør at det blir født færre barn enn landssnittet. Det forventes derfor et økende fødselsunderskudd på Nordmøre.

Samtidig som det er viktig å tilrettelegge for gode og attraktive lokalsamfunn for barn, ungdom og mål om flere innbyggere i aldersgruppen 20-45 år, så må kommunene forberede seg på flere eldre som kommer til å ha økende behov for helse- og omsorgstjenester. God integrering av innvandrere kan gi kommunene viktige ressurser i arbeids- og samfunnslivet.

Delmål for bolyst og bostedsattraktivitet

A Vi skaper og utvikler gode nærmiljø og tettsteder i alle kommuner fordi:

- Vi trenger sentrum og tettsteder som skaper levende lokalsamfunn i tråd med innbyggernes behov.
- Vi trenger gode møteplasser som skaper bolyst.
- Vi har behov for flere boliger og varierte boformer.
- Lokalsamfunnene skal oppleves som attraktive for alle, og spesielt for yngre kvinner.

B Vi skal ha et sterkt regionsenter i en samskapende region fordi:

- Kristiansund skal være Nordmørsbyen med et mangfold av arbeidsplasser, kulturtilbud og øvrige urbane tilbud.
- Kristiansund skal være pådriver for det regionale samarbeidet.
- Kommunene skal samarbeide, bruke og framsnakke hverandre.

C Vi ser på, og verner om, kultur og natur som verdifulle for trivsel og mangfold fordi:

- Vi skal ta vare på og utvikle samfunn og natur for fremtidige generasjoner.

- En felles tilnærming og kunnskap om arealene og naturen på Nordmøre vil gi en bedre og bærekraftig ressursforvaltning.
- Lokale tradisjoner, trygghet og identitet er viktige verdier for livskvalitet, bolyst og besøksattraktivitet.
- Kultur har stor egenverdi, gode kultur- og fritidstilbud er viktig for alle.

D Vi utvikler gode tjenester der innovasjon er vår vei fordi:

- Vi har sterke kompetansemiljø og gode forutsetninger på Nordmøre for felles utvikling innenfor spesielt fremtidens helsetjenester, samfunnsplanlegging og bærekraft.
- Nordmøre har et sterkt samarbeid innen IKT og digitalisering. Vi vil utvikle og ta i bruk digitale og smarte løsninger for å bedre kvalitet og tilgjengelighet på tjenester i kommunen.
- Kommunene har behov for økt samarbeid om tjenestetilbud som følge av strammere økonomi og redusert tilgang på kompetanse.
- Vi skal sikre gode og tilgjengelige helsetjenester for innbyggerne på Nordmøre, fra både spesialisthelsetjenesten og helse- og omsorgstilbudene i kommunene.
- Vi trenger gode kommuneplaner som politiske verktøy, hvor utvikling, bærekraft, arealbruk og klima er gjennomgående.

NORDMØRSLØFTET FOR NÆRINGSATTRAKTIVITET

Utfordringsbilde

Næringsstrukturen på Nordmøre har ført til nedgang i samlet antall arbeidsplasser den siste tiårsperioden. Nedgangen i olje- og gasssektoren har vært hovedårsaken for tapet av arbeidsplasser. De senere årene har alle kommunene hatt lavere arbeidsplassvekst enn landsgjennomsnittet. Offentlig sektor har hatt en arbeidsplassvekst som er mye lavere enn for resten av Norge. Møre og Romsdal har en av de laveste andelene statlige arbeidsplasser i hele landet, og Nordmøre har et betydelig lavere antall og andel statlige og fylkeskommunale arbeidsplasser målt mot resten av fylket. Denne situasjon forverres betydelig ved utflytting av akuttstusykehuset i Kristiansund. Samlet arbeidsmarked i 2023 var på rundt 25.000, fordelt med 2/3 til næringslivet og 1/3 offentlig sektor. Samlet sett har Nordmøre vært en mindre attraktiv region for næringslivet.

Kompetanse og rekruttering

Utdanningsnivået i Møre og Romsdal har økt de siste årene, men det er stor variasjon mellom kommunene. I Nordmøre er andelen av den sysselsatte befolkningen med minst tre års høyere utdanning 30,8%. Tilsvarende er snittet for fylket på 32,2% og for Norge er 41,1%. En viktig utfordring framover blir å utdanne, etterutdanne og tiltrekke seg personer med kompetansen som regionen har behov for, både de med yrkesfaglig utdanning og de med bachelor- og masternivå.

Campus Kristiansund vil være en kraft for å videreutvikle og styrke utdanningstilbudet på Nordmøre. Et av målene for

Campus Kristiansund er å gjøre det mer attraktivt for ungdommer i regionen å ta høyere utdanning lokalt. Sammen med Normoria kulturhus vil det skape høyere attraktivitet og gi vekstimpulser for hele Nordmøre.

Tilgjengelighet og infrastruktur

Nordmøre har fra naturens side en stor utfordring når det gjelder infrastruktur og tilgjengelighet. For å styrke bo- og arbeidsmarkedet på Nordmøre må tilgjengeligheten mellom kommunene bli bedre. Sykehuset Nordmøre og Romsdal på Hjelset gjør at det er helt sentralt å få på plass en veiløsning fra Kristiansund og ytre Nordmøre som gir trygg pasienttransport og gode pendlemuligheter for ansatte.

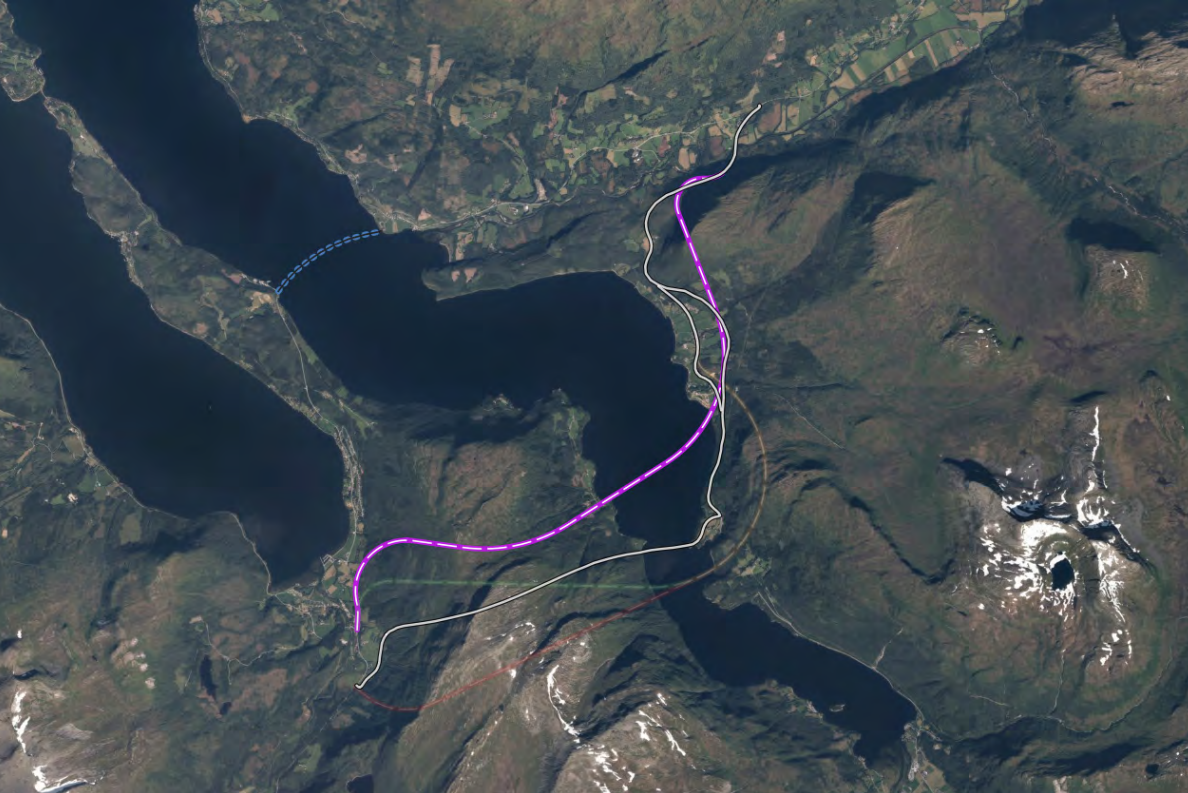
Et godt fergetilbud er viktig for nærings- og samfunnslivet på Nordmøre. Et fergefritt Nordmøre vil gi større og mer mangfoldige bo- og arbeidsmarked, med større utviklingsmuligheter og høyere verdiskaping for næringslivet. Det forventes sterk vekst i havnæringene, og å knytte Nordmøre og ytre Trøndelag nærmere hverandre vil styrke hele verdikjeden i havbruksnæringen i regionen. Dette vil igjen utvide nedslagsfeltet for Kristiansund lufthavn Kvernberget. Økt trafikk er sentralt for å styrke flytilbudet.

Eksisterende og ny industri, transportsektoren og viktige samfunnsfunksjoner må ha tilgang på nok kraft for å bli en del av det grønne skiftet. Det er behov for både bedre nettkapasitet og økt fornybar kraftproduksjon i regionen.

MÅL

Flere arbeidsplasser enn forventet.

Høyere andel med yrkesfaglig utdanning og at andelen med høyere utdanning er på gjennomsnittet i Møre og Romsdal.

Delmål for næringsattraktivitet

E Næringsliv og kommuner er samsnakkert og koordinert fordi:

- Vi skal jobbe sammen for et felles mål om økt verdiskaping og positiv samfunnsutvikling.
- Vi samarbeider om prioriterte tema, prosjekter og tiltak.
- Det er viktig med løpende dialog om statlige rammebetingelser for næringslivet og kommunene.
- Nordmøre vil styrke sitt omdømme som en attraktiv region.

F Kompetanse til arbeidsmarkedets behov fordi:

- Arbeidsmarkedet er i rask endring og må omstille seg til det grønne og digitale skiftet.
- Det er behov for et større mangfold av arbeidsplasser.
- Det er utfordrende å rekruttere personer med rett kompetanse til næringsliv og kommunene.
- Campus Kristiansund vil styrke kompetansemiljøene på Nordmøre og øke regionens rekrutteringsevne.

- Yngre voksne på Nordmøre skal ha gode muligheter til å ta høyere utdanning i Kristiansund.
- Utdanningstilbudet skal være tilpasset lokalt og regionalt arbeidsmarked, både for heltidsstudenten og for etter- og videreutdanning.

G Vi bygger regionen sammen fordi:

- Et fergefritt og døgnåpent Nordmøre bygger Nordmøre som en sterkere bo- og arbeidsmarkedsregion.
- Næringslivet må ha effektive og sømløse transportkorridorer.
- Det styrker Kristiansund som regionsenter ved bedre tilgjengelighet til Kvernberget flyplass, utdannings- og helsetilbud.
- Pasienter og ansatte fra Nordmøre skal ha trygg og effektiv tilgjengelighet til nytt akuttstusykehus SNR Hjelset.
- Vi i større grad skal bruke hverandres kultur- og fritidstilbud.

FOTO

FREMSIDE, FRA VENSTRE:

- **Håholmen, Averøy:** Joachim Borøchstein/visitnorthwest.no
- **Helsestasjon:** Ingunn Strand/Kristiansund kommune
- **Nekton Havbruk, Smøla:** K2 FilmProductions
- **Innerdalen, Sunndal:** Lediard Foto
- **Gjemnessundbrua, Gjemnes:** Gunveig Wanvik
- **Fishan på kaia, Kristiansund:** Einar Engdal/visitnorthwest.no

SIDE 2

- **Ordførerne på Nordmøre:** Ingunn Strand/Kristiansund kommune
Fra venstre: Knut Sjøsmøling, Gjemnes. Hugo Pedersen, Surnadal. Hanne-Berit Brekken, Aure. Kjell Neergaard, Kristiansund. Ingrid Ovidie Rangønes, Averøy. Ståle Refstie, Sunndal. Ingrid Waagen, Tingvoll. Svein Roksvå, Smøla.

SIDE 3

- **Pipelife Norge, Surnadal:** Pipelife
- **Konsert med Elg, Kulturfabrikken, Kristiansund:** Kulturfabrikken
- **Norsea Vestbase, Kristiansund:** Fotograf Valderhaug

SIDE 4

- **Dronningens krone, Sunndal:** Andre Gjørven/visitnorthwest.no

SIDE 6

- **Fjordruta, Aure:** Roar Halten/KNT
- **Svinvik Gård, Surnadal:** Lediard Foto/visitnorthwest.no
- **Svevestien Eldhusøya, Atlanterhavsveien, Averøy:** Roger Ellingsen, Statens vegvesen/visitnorthwest.no

SIDE 7

- **Smøla vindpark, Smøla:** Wigdis Wollan/visitnorthwest.no
- **Kraftkar Tingvollst, Tingvoll:** Eline Karlsdatter Fladseth/visitnorthwest.no
- **Tingvoll Økopark, Tingvoll:** Eline Karlsdatter Fladseth/visitnorthwest.no

SIDE 8

- **KBK, Kristiansund Ballklubb:** Terje Stamnes

SIDE 9

- **Auretorget, Aure:** Edgar Glomnes
- **Velferdsteknologi i helse- og omsorgstjenesten:** Ingunn Strand/Kristiansund kommune
- **Arena Nordvest, Kristiansund:** Eline Karlsdatter Fladseth/visitnorthwest.no

SIDE 10

Litjkallen, Sunndal: Tone Aram/visitnorthwest.no

SIDE 11

- **Bedriftsbesøk til Gjæco AS, Gjemnes:** Ellen Engdahl, Nordmøre IPR
- **Campus Kristiansund:** Heine Schjølberg, Studio400
- **Todalsfjordprosjektet mellom Sunndal og Surnadal:** Møre og Romsdal Fylkeskommune

NORDMØRE IPR

Nordmøre IPR, Campus Kristiansund, Fosnagata 12, 6509 Kristiansund

www.nipr.no